

SPOMINSKA SLOVESNOST OB 78. OBLETNICI POŽIGA VASI JAMNIK

Vir/avtor: Damjan Renko

Fotografije: Lado Nikšič

Dne 25. 2. 2022 s pričetkom ob 17. uri je v idilični gorski vasi Jamnik, na vzhodnih obronkih Jelovice, v organizaciji KO ZB NOB Besnica - Podblica in ZB NOB Kranj, potekala spominska slovesnost ob 78. obletnici okrutnega nemškega požiga vasi in v spomin 37 padlim partizanom in prebivalcem okoliških vasi. Slovesnost je potekala pred spomenikom padlim borcem, talcem in žrtvam nacističnega terorja (avtorja: arhitekt Ferdinand Jocif in slikar Milan Batista).

Samotna vasica Jamnik je gorenjski javnosti znana iz epopeje NOB, kjer se je moral nemški okupator v letih 1941/42 spopadati s Cankarjevim bataljonom, 1. in 2. grupo partizanskih odredov ter Prešernovo brigado. Ker se okupatorju v navedenih bitkah na območju Jamnika nikoli ni posrečilo v celoti razbiti ter pregnati partizanskih enot, je že v letu 1942 pričel z deportacijami vaščanov v uničevalna koncentracijska taborišča širom Nemčije. Kljub nečloveškim ukrepom je prebivalstvo na tem območju vse do osvoboditve zvesto sodelovalo s partizani. V očitni nemoči je nemški okupator vas Jamnik 27. 2. 1944 zverinsko požgal, vse preostale domačine pa deportiral v koncentracijski taborišči Dachau in Auschwitz, od koder se mnogi niso nikoli več vrnili.

Spominske slovesnosti, ki je potekala ob močnem sneženju se je udeležilo okoli 55 ljudi, med njimi tudi: Božo Janež, predsednik ZB NOB Kranj in OO ZB NOB Cerklje na Gorenjskem, dr. Bojan Potočnik, predsednik OZSČ Creina, Brane Virant, podpredsednik ZB NOB Kranj in podpredsednik KO ZB NOB Kokrica in vodja odbora Škofja Loka iz PVD Sever – Gorenjska, Gaber Pesjak, predsednik KO ZB NOB Lancovo, Boris Cugelj, predsednik KOBZV NOB Vodovodni stolp, Vladimir Todorović, predsednik KO ZB NOB Kokrica, članice in člani iz večine članic ZB NOB Kranj in pisec teh vrstic kot podpredsednik PVD Sever – Gorenjska in v.d. predsednika nadzornega odbora KO ZB NOB Kokrica. Na slovesnosti je sodelovalo tudi deset praporščakov iz vrst članic ZB NOB Kranj, ZB NOB Škofja Loka, ZB NOB Radovljica in OZVVS Kranj. V kulturno umetniškem delu programa, katerega je povezoval Franci Hrastnik, predsednik KO ZB NOB Besnica – Podblica so sodelovali še recitatorji: Majda Puhar - Kovač, Ana Nikšič - Pentek, Alenka Soklič in Jana Kovač, tudi v vlogi mentorice.

Kot slavnostni govornik je nastopil Lado Nikšič, podpredsednik KO ZB NOB Besnica-Podblica. V govoru se je sprehodil skozi viхро 2. svetovne vojne na območju Jamnika rekoč: *»Jelovica, s svojim razgibanim terenom, je bila primerno zavetišče za organizacijo odpora proti okupatorju za velik del Gorenjske. Tu so delovali revolucionarji, med njimi kasnejša narodna heroja Lojze Kebe – Štefan in Stane Žagar ter Tomo Brejc, organizator vstaje na Gorenjskem. Takrat seveda ni bilo medijev za širjenje novic, kot je to samoumevno danes. Kljub temu so se sporočila o delovanju partizanov na uporni Jelovici hitro širila. Veliko zaslug za to je imela partizanska tehnika »Meta«, ki je pod vodstvom Lojzeta Kebeta – Štefana, Staneta Kersnika, Vinka Hafnerja in organizatorja partizanskih tehnik in tiskarn Adolfa Ariglerja – Bodina, delovala v okviru štaba 1. grupe odredov. To je bila tudi dodatna spodbuda ljudem na Gorenjskem, pa tudi širom Slovenije, za upor proti okupatorju. Obenem pa je bilo življenje polno tragičnih usod deportirancev v Srbijo in Nemčijo, zapiranja ljudi po vsej Sloveniji ter streljanja talcev. In vendar je vera v zmago ljudem dvigovala moralo, kajti še tako mogočen in krut okupatorski stroj je ranljiv in premagljiv. V ofenzivi aprila 1945 so se poleg Nemcev in domobrancev pojavili tudi drugi kvizlingi, ki so v vasi izropali še tisto živino, ki je leto poprej niso odpeljali Nemci. Jamnik je tako svobodo dočakal porušen in izčrpan. Jamničani so, ne glede na to, da so jim Nemci izropali večji del premoženja, po svojih zmožnostih še naprej prehranjevali partizansko vojsko in aktiviste. Spominsko svečanost na tem mestu vsako leto posvečamo tragičnim žrtvam in borcem iz teh vasi, ter požigu vasi Jamnik v upanju, da se taki dogodki ne ponovijo nikoli več.«*

Svoj nastop je govorec zaključil z besedami: *»Borba za osvoboditev izpod okupatorjev nas je pripeljala k uresničitvi samostojnosti. V letu 1991 je bilo rečeno: »Jutri bo nov dan!« Danes vidimo, da to ni dan, kot smo si ga, večina, zamišljali. Izborjena samostojnost nam daje možnost, da sami, demokratično, odločamo o svoji prihodnosti, zato se udeležimo volitev v čim večjem številu!*

V zaključku se je prisotna publika na poziv slavnostnega govornika nato z enominutnim molkom poklonila spominu na vse padle partizane in umrle vaščane v letu 1944 na območju Jamnika.

V dogovoru s povezovalcem sta nato Vladimir Todorović, predsednik KO ZB NOB Kokrica in Angelca Rozman, članica IO KO ZB NOB Kokrica podelila dve pisni priznanji ZB NOB Kranj članoma KO ZB NOB Besnica – Podblica in sicer: Ladu Nikšiču, podpredsedniku KO ZB NOB Besnica-Podblica in njegovi ženi Ani Nikšič – Pentek, za njuno večletno požrtvovalno in predano pomoč KO ZB NOB Kokrica pri realizaciji njenega programa dela. Obe priznanji bi prejemnikoma morali biti vročeni že v letu 2020, a to zaradi ukrepov v zvezi s pandemijo SARS COV-2 (Covid-19) ni bilo možno realizirati.

Ob zaključku se je povezovalec programa zahvalil slavnostnemu govorniku, vsem nastopajočim in prisotni publiki za udeležbo. Slovesnost je nato izzvenela v prijetnem tovariškem druženju in skromni pogostitvi na bližnji domačiji.